

Zaštita na radu - na visokom mjestu

Dragica Jurajevčić

Nakon uspješno svladanih složenih zadataka, *prijenosaši* su ponovno pokazali da ih s razlogom zovu *elitom* HEP-a, jer doista, za rad na visini treba imati odlične psihofizičke predispozicije, a lakoća i osmjeh na licima polaznika potvrđuje da su za takve poslove sposobni samo *odabrani*

Rad na visini mora se izvoditi na siguran način s primjenom osobne zaštitne opreme, tehnike rada, uvježbanosti sudionika te planiranjem i nadzorom izvođenja radova. Da to ne bi bilo samo *mrtvo slovo na papiru*, potrebno je zaposlenike koji rade na visini, osposobiti i opremiti nužnom opremom za siguran rad. To se upravo provodi u HEP Operatoru prijenosnog sustava, gdje se problematiku zaštite na radu pristupa vrlo ozbiljno i odgovorno. Pojednosti o osposobljavanju *prijenosaša-dalekovodaša* za rad na siguran način na visini saznajemo od koordinatora poslova zaštite na radu i zaštite od požara u HEP Operatoru prijenosnog sustava, Željka Stanića,

Doznajemo da je još je ujesen prošle godine, zajedničkom suradnjom Središnjeg odbora zaštite na radu, Stručne radne skupine i posloводства HEP Operatora prijenosnog sustava, dogovoreno da se za siguran rad na visini započne s osposobljavanjem zaposlenika odjela za dalekovode sva četiri prijenosna područja (Zagreb, Split, Osijek i Rijeka). Za koordinaciju priprema i provođenja osposobljavanja zadužen je

naš sugovornik, pripreme su započele, a za logističku potporu zadužen je Odjel za dalekovode PrP-a Zagreb, kao domaćin. Nakon odabira tvrtke koja će provoditi osposobljavanje i razgovora sa svim rukovoditeljima odjela za dalekovode u sva četiri PrP-a, potkraj veljače o.g. dogovorena je strategija provođenja osposobljavanja. Za praktičnu obuku *prijenosaša*, prvi put je angažirana vanjska tvrtka – zagrebačka tvrtka Vertiko. Osposobljavanjem će biti obuhvaćeno 80 zaposlenika koji će se u deset grupa po osam polaznika osposobiti, osim za rad na siguran način – za sigurno penjanje i rad na visini – još i za spašavanje u različitim okolnostima tijekom rada na visini. Među njima ima i onih koji zbog zdravstvenih razloga ne smiju na stup, ali će se osposobiti za rad i spašavanje sa zemlje.

OBUKA O NAČINIMA SPAŠAVANJA NA VISINI, PRVI PUT

Osposobljavanje je započelo 4. ožujka o.g., na dva mjesta. Jedno se nalazi u TS 110/30/10 kV Rakitje (18 metara visoki betonski portalni stup DV 110 kV Rakitje – Podsused 1), a drugo u TS 110/20(10) kV Samobor (32 metara visoki čelično-rešetkasti stup br. 1 negdašnjeg DV 110 kV Samobor-Brestanica). Od Ž. Stanića saznajemo o razlozima zašto se i ovo osposobljavanje nije organiziralo u NOC-u Velika, kao i brojna dosadašnja. Prvenstveno je, kaže, to i bila namjera, ali u NOC-u nema betonskog portalnog stupa, nužnog za takvo osposobljavanje. Drugi, ne manje važan, razlog jest ekonomske naravi i odnosi se na činjenicu da je osposobljavanje u blizini Zagreba jeftinija varijanta, jer se domaćinima – zagrebačkim *prijenosašima* u tom slučaju ne treba plaćati smještaj. Osim toga, ritam obuke u izravnoj je svezi s vremenskim okolnostima, budući da se praktični dio provodi na otvorenom pa se mora predviđjeti i *prazni hod*, što bi u NOC-u opet zbog duljeg smještaja ekipa stajalo više, a u Zagrebu se u takvim uvjetima koristi poligon tvrtke Vertiko.

Obuka se sastoji od teoretskog i praktičnog dijela nastave tijekom tri dana, prema specijalno napravljenom programu za naše elektromontere i njihove specifične poslove. Prvog dana, nakon dvosatne teoretske nastave tijekom koje se polaznici upoznaju sa priborom i potrebnom opremom te načinom njihova korištenja, odmah započinje i praktična obuka. Praktična obuka obuhvaća poduku o sigurnom penjanju na stup i zaštiti od pada, za što postoje četiri tehnike te, po prvi put, načinima spašavanja na visini, s dvije tehnike. Za svaku od tehnika, od kojih se odabire najpovoljnija *na licu mjesta*, potrebna je i određena specijalna oprema. Primjenom tih tehnika se prisiljava ljude da koriste zaštitnu opremu. Nakon dva dana praktičnih vježba na stupovima, trećeg dana polaznici polažu najprije pismeni i potom praktični ispit na stupu, za koji im instruktori odrede vrlo složene zadatke.

Izravno smo promatrali polaganje praktičnog dijela ispita prve grupe *prijenosaša* – njih osam, na čelično-rešetkastom stupu kod TS Samobor 14. ožujka o.g. Samo od pogleda na 32 metara visoki stup *hvata* nas *vrtoglavica*, ali kod naših *prijenosaša*, naviklih na svakojake radne uvjete, strah od visine je nepoznanica. Snimam osmoricu polaznika, koje je lijepo vidjeti kako se spretno penju na stup uz punu radnu opremu. Tu su Zlatko Karaman i Dario Lacković iz PrP-a Osijek, Đani Rumac, Davor Manenica, Dinko Perišić (zvan *Deda*) i Mark Rumac iz PrP-a Rijeka te Mladen Penava i Ivan Kazimir Kulušić iz PrP-a Zagreb.

Kao osnovnu opremu imaju višenamjenski pojas, podesivu omču, uzicu za radno pozicioniranje, dvokraku uzicu s kukama te *stoper* s radnim odjelom, cipelama, reflektirajućim prslukom i penjačkom zaštitnom kacigom bez šilta, potpuno su spremni za akciju.

SPAŠAVANJE UNESREĆENIH NA VISINI

S velikim smo zanimanjem svi, a osobito instruktori Stjepko Vrsalović i Robert Dado, pratili kako dečki

Prva osmeročlana grupa polaznika tečaja osposobljavanja uz punu radnu opremu: Zlatko Karaman, Dario Lacković (PrP Osijek), Đani Rumac, Davor Manenica, Dinko Perišić, Mark Rumac (Rijeka), Mladen Penava i Ivan-Kazimir Kulušić (Zagreb), a s njima su i Željko Stanić, koordinatore zaštite na radu i zaštite od požara u HEP OPS-u, Milivoj Jelušić, poslovođa u Odjelu za dalekovode PrP-a Zagreb te instruktore Stjepko Vrsalović i Robert Dado

rješavaju prvi zahtjevan i složen zadatak – spašavanje *unesrećenog* na stupu i njegovo sigurno *prizemljenje* s visine od 22 metra. Prvi se na stup popeo Đani iz Rijeke i postavio sigurnosnu liniju te se osigurao dvokrakim uzicama. On na ovom ispitu *glumi unesrećenoga*. Stoga su mu s kompletom za spašavanje u pomoć krenuli kolege Ivan i Mladen iz Zagreba te *Dado* iz Rijeke. Ta je zadaća bila tim zahtjevnija, jer je za ovu prigodu užad morala biti prekratka. Zbog toga ga je *Dado* najprije morao privezati za stup i nakon prespajanja užeta ponovno ga vezati za užu i zajedno se s Đanijem u naručju sigurno spustiti na zemlju. *Dečki* su odlično odradili posao i položili ispit. Komentirali su da im zadatak nije bio previše težak, jer su uz dobre instruktore svu opremu naučili koristiti na pravi način. Sve su napravili kako valja i to u zadanom vremenu, odnosno u manje od pola sata.

Potom je ispitu pristupila druga četvorka sa zadatkom *spasiti unesrećenog* koji je ostao visjeti na ljestvama na vrhu konzole. Doista složen zadatak skidanja *unesrećenog* s ljestava i spuštanja užetom kroz zrak na tlo, odradili su Davor Manenica iz Rijeke, Zlatko Karaman i Dario Lacković iz Osijeka i uz pomoć instruktora Stjepka *spasili* Ivana-Kazimira Kulušića. Na kraju je, uz smijeh, konstatirano da *Slovonija spašava Zagreb*.

Nakon uspješno položenih ispita, zadovoljan je bio i Stjepko Vrsalović, direktor i instruktore tvrtke Vertiko. Kaže da se već više od 15 godina bave radovima na visini, a posljednjih nekoliko godina pokrenuli su i program obuke za rad na visini na siguran način. Pohvalio je ovu prvu grupu *prijenosaša-dalekovodaša*, jer su *dečki* bili vrlo kooperativni i sve su odradili s voljom. Njegov kolega, također instruktore Robert Dado, već 14 godina radi u svim (ne)moćnim uvjetima na visini, gdje je omogućen pristup samo s užetom. Kako se inače bavi alpinizmom i speleologijom, prvi je *čovjek za visine*. Popeo se on, priča nam, na sve dimnjake naših termoelektrana izvana i iznutra i za njega u tomu nema ništa neuobičajenoga. Na kraju je poručio da je pri takvim poslovima iznimno važna kvalitetna oprema, s kojom se može raditi s manje ljudi, brže i sigurnije.

Ostavljamo *prijenosaše* i njihove instruktore u dobrom raspoloženju, zadovoljni što smo bili u prigodi uživo sudjelovati u završnom dijelu obuke i ponovno posvjedočiti da ih s razlogom zovu *elitom* HEP-a. Doista, za rad na visini treba imati odlične psihofizičke

predispozicije, a lakoća i osmjeh na licima potvrđuje da su za takve poslove sposobni samo *odabrani*.

POTREBAN POLIGON ZA PRAKTIČNU OBUKU U ZATVORENOM

Vraćamo se našem sugovorniku, Željku Staniću, koji je budno pratio polaganje ispita u društvu Milivoja Jelušića, poslovođa u Odjelu za dalekovode PrP-a Zagreb i Ivica Modrića, rukovoditelja Odjela za dalekovode PrP-a Osijek. Ukazao nam je na velike poteškoće s vremenskim okolnostima, jer sve se događa na otvorenom, tako da su kiša i snijeg usporili osposobljavanje ove prve grupe pa je pomaknut početak tečaja osposobljavanja i za ostale grupe polaznika. Zbog toga je naglasio da bi im dragocjen bio *poligon* za praktičnu obuku u zatvorenom prostoru, tim više što takvo osposobljavanje namjeravaju ponavljati svake tri godine. Ponovio je pozitivno mišljenje i odlične ocjene polaznika tečaja (sve do 5), kojima će koristiti dragocjena znanja o opremi i njezinom korištenju te iskustva instruktora.

Ž. Stanić je na kraju izrazio zadovoljstvo činjenicom da takvo osposobljavanje zaposlenika pridonosi njihovoj većoj sigurnosti, što i jest temeljni cilj cjelokupne zaštite na radu u HEP Operatoru prijenosnog sustava. Sve to, kaže, daje *vjetar u leđa* svima njima koji se bave poslovanjem zaštite na radu da čine više i bolje za dobrobit zaposlenika i cijele tvrtke. Pritom im je iznimno vrijedna potpora i razumijevanje posloводства njihove tvrtke, na čelu s direktorom dr.sc. Dubravkom Sabolićem, kao i posloводства u sva četiri njihova prijenosna područja, koji doista imaju *sluha* za problematiku zaštite na radu. Također je važna i korisna dobra suradnja sa Službom zaštite na radu HEP-a d.d. i Središnjim odborom zaštite na radu HEP-a d.d., jer je cilj zajednički – što kvalitetnija i učinkovitija zaštita na radu. Doznajemo da će u HEP Operatoru prijenosnog sustava, usporedo s održavanjem ovog osposobljavanja, izmijeniti i dopuniti postojeće Upute za rad na siguran način i prilagoditi ih tehničkim rješenjima prema kojima se provodi osposobljavanje. Jednako tako će morati nabaviti nedostajući manji dio radne opreme za sigurno penjanje i rad na visini.

Najvažnije je, ponovimo, u najvećoj mogućoj mjeri zaštititi svoje zaposlenike pri obavljanju specifičnih poslova na velikim visinama, naše *akrobate koji hrbro kroče k nebu*. Najbolji put za to su znanje i kvalitetna oprema.

Davor, Zlatko i Dario, uz pomoć instruktora Stjepka, trebaju spasiti Ivana – Kazimira, koji je ostao visjeti na ljestvama na vrhu konzole

Najprije *unesrećenoga* valja skinuti s ljestava

Spašavanje sigurnim spuštanjem užetom kroz zrak na tlo

Za spašavanje Đanija zaduženi su Ivica, Mladen i Dinko zvani *Deda*

Deda najprije Đanija privezuje za stup, a nakon toga ponovno za užu

Unesrećeni je sigurno spušten na tlo